

Kroppslig og sanselig utforskning av leire med de yngste barna

Hva skjer når du tilrettelegger for kroppslig og sanselig utforskning av leire med de yngste barna?

Navn: Malene Kleemann

[kandidatnummer: 9]

Bacheloroppgave

[BKBAC3900]

Trondheim, april 2024

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Førord

Å skrive en bacheloroppgave har vært krevende til tider – det har bydd på frustrasjon og tårer – men det har også vært veldig lærerikt. Å fordype meg i et tema jeg har valgt og brenner for har vært både givende og engasjerende. Gjennom denne oppgaven og de tre årene på Dronning Maud, har jeg tilegnet meg mye kunnskap om barn, lek og danning, men jeg har også lært mye om meg selv. Selv om det er litt vemodig at studiene nå er over, ser jeg frem til hva fremtiden har å by på. Jeg er spent på å anvende den kunnskapen og de erfaringene jeg har tilegnet meg, og jeg gleder meg til å se hvor veien videre vil føre.

Først og fremst ønsker jeg å takke barnehagen for å gi tillatelse til å gjennomføre studien min, barna for deres deltakelse, og foreldrene for deres støtte og tillatelse til at barna deltar – uten dere ville ikke denne oppgaven blitt til. Takk til familie, medstudenter og venner for støttende ord, motivasjon og avbrekk fra oppgaven med latter.

Til slutt vil jeg gjerne takk mine flotte veiledere, Jørgen og Therese, for gode bidrag og hjelp når jeg har stått fast. Takk for at dere har vært tygge og gitt motiverende ord og engasjement gjennom prosessen!

Trondheim, April 2024

Malene Kleemann

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	4
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	4
1.2 Presentasjon av problemstilling	5
1.3 Disposisjon.....	5
1.4 Begrepsavklaring.....	5
2.0 Teori.....	6
2.1 Materiale leire	6
2.1.1 Material flow og affordances.....	6
2.1.2 Leire som sansemateriale.....	7
2.2 Kroppen som subjekt.....	8
2.4 Hundrespråklighet og de yngste barna	8
2.5 Flyt	9
2.5.1 Mikro-oppdagelser.....	10
2.6 Barnehagelæreren med blikk for kunstfag	10
3.0 Metode	12
3.1 Valg av metode	12
3.1.2 Observasjon	12
3.2 Planlegging av datainnsamling	13
3.2.1 Planlegging av datainnsamling	13
3.2.1 Gjennomføring av aktiviteter.....	14
3.4.1 Dag 1.....	14
3.2.2 Dag 2.....	14
3.2.4 Adgang til felten	15
3.3 Utvalg av informanter	15
3.5 Analyse.....	15
3.6 Metodekritikk.....	16
3.7 Etske retningslinjer	17
3.7.1 Informert samtykke.....	17
3.7.2 Konfidensialitet.....	17
3.7.3 Konsekvenser.....	18
4.0 Presentasjon av funn og drøfting	19
4.1 Å møte leire.....	19
4.2 Samspill med aktørene	21
4.2.1 Samspill mellom barna	21
4.2.2 Samspill mellom barn og voksne.....	22
4.3 Å være i flytsonen	23
4.4 Jeg klarer selv!	24

4.5 Pedagogen med blikk for kunstfag.....	26
5.0 Avslutning.....	28
6.0 Referanseliste	29
7.0 Vedlegg	30
7.1 Informasjon- og samtykkeskjema	30
7.2 Vurdering av behandling av personopplysninger	34

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Da vi skulle velge tema til bacheloroppgaven, falt valget lett på å utforske kunst og håndverk i barnehagen. Dette er et fag jeg brenner for og som har vært viktig for meg i lang tid. Etter å ha gjennomført to praksisperioder på småbarnsavdeling, har jeg blitt mer bevisst hvilket syn vi har på de yngste barna og hvilken rolle de har i barnehagen. I enkelte barnehager har jeg opplevd at kunst og håndverk-aktiviteter ofte skal føre til produksjon av ferdige produkter, noe som kan føre til et press om å prestere og redusere barnas skaperglede og utforskertrang. Disse erfaringene har ført til at jeg har latt meg inspirere av prinsippene fra Reggio Emilia-filosofien, og dermed ønsker å bli en barnehagelærer som jobber for at selve prosessen skal ha større betydning, enn sluttresultatet. Dette gir barna mulighet til å utforske, undre seg og uttrykke seg gjennom ulike materialer uten press om å oppnå et bestemt resultat.

I rammeplanen for barnehagen står det «I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk». Videre står det at barnehagen skal bidra til at barna «tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51).

Intuitivt er det lett å tenke at kunstneriske prosesser er lettere å gjennomføre med de eldre barna, da de kanskje har mer erfaring og har større mulighet til å uttrykke seg verbalt. Likevel synes jeg det virker interessant å forske på de yngste barna, da de fortsatt kan kommunisere og uttrykke seg på mange forskjellige måter. I tidligere praksisperioder har jeg arrangert noen aktiviteter med leire sammen med barna. Det er et materiale som fascinerer meg, på grunn av dets unike egenskaper og mulighetene den gir for kroppslig og sanselig utforskning. Valget havnet derfor på å utforske leire sammen med de yngste barna på en kroppslig og sanselig måte.

1.2 Presentasjon av problemstilling

Basert på bakgrunnene av valg av tema endte jeg opp med denne problemstillingen:

Hva skjer når du tilrettelegger for kroppslig og sanselig utforskning av leire med de yngste barna?

1.3 Disposisjon

Oppgaven min er strukturert i fem deler. Innledningsvis vil jeg gi en begrunnelse for valget av temaet for min bacheloroppgave, samt presentere problemstillingen min. Deretter vil jeg redegjøre for det teoretiske rammeverket. I metodekapittelet vil jeg forklare hvilken metode jeg har valgt, samtidig vil jeg også diskutere analysemetoder, etiske retningslinjer og kvalitetsvurdering. Deretter vil jeg presentere funnene og drøfte dem. Avslutnings ønsker jeg oppsummere de viktigste poengene i oppgaven.

1.4 Begrepsavklaring

Når jeg i denne oppgaven bruker betegnelsen «de yngste barna» og «barn» refererer jeg til barnehagebarn i alderen 0-3 år.

2.0 Teori

I dette kapittelet skal jeg presentere teori som vil være relevant for å besvare min problemstilling; *Hva skjer når vi tilrettelegger for kroppslig og sanselig utforskning av leire med de yngste barna?* Jeg har valgt å strukturere kapittelet med flere delkapitler, for en mer oversiktlig tekst.

2.1 Materiale leire

I rammeplanen for barnehagen står det at gjennom arbeid med fagområdet kunst, kultur og kreativitet skal personalet oppmuntre barnas nysgjerrighet, utvide deres kunnskap og fremme undring, utforskning, testing og eksperimentering (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51).

I en studie som professor Ann-Hege L. Waterhouse gjennomførte, fant hun ut av at tre, metall og leire er blant de materialene som det arbeides minst med i barnehagen (Waterhouse, 2021, s. 163). Leire er et materiale som gir varierte muligheter i skapende prosesser, og leire er et materiale som gir barna mange sanselige erfaringer (Waterhouse, 2021, s. 142). Når Kvalbein & Reienes skal beskrive leire gjør de det slik: «Som plastisk materiale gir leire mangfoldige muligheter for modellering og utforming av både to- og tredimensjonale estetiske og kunstneriske uttrykk. Materialets sanselige kvaliteter inviterer og inspirerer til å forme og skape» (Kvalbein & Reienes, 2024 s. 26). Waterhouse argumenterer for at leire i barnehagen gir barna mange sanselige erfaringer (Waterhouse, 2021, s. 142). Leire er et plastisk materiale, noe som betyr at den er myk og føyeelig, og derfor enkelt kan formes med hendene (Moe, 2018, s. 163). Det at leiren er plastisk gjør at vi får en umiddelbar respons når vi tar på det. Om vi trykker fingeren hardt i leiren, vil den gi et avtrykk.

2.1.1 Material flow og affordances

Waterhouse forklarer fenomenet *material flow* som omhandler hvordan et materiale transformeres gjennom ulike prosesser (Waterhouse, 2021, s. 35). Det som er så spesielt med leire er at den kommer i mange ulike typer som har forskjellige kvaliteter og egenskaper (Moe, 2018, s. 164). Selv om det finnes ulike typer leire, kan en type leire transformeres og endre form og egenskaper i ulike prosesser. Dersom vi tilsetter vann, vil leira bli flytende. Leire kan også tørkes, for så å brennes og bli keramikk (Moe, 2018, s. 163). Deretter kan det knuses til sand, for så å siles til et fint pulver. Dersom man blander denne sanden eller pulveret med vann igjen, vil det transformeres tilbake til leirens plastiske tilstand. Dette gjør leira til et materiale som kan brukes flere ganger, på ulike områder, og vi kan jobber mer

prosessorientert, fremfor å fokusere på et ferdig produkt. Waterhouse (2021) forklarer at sammen med de yngste barna må vi tenke som eksperimentører for å utforske potensialet og mulighetene til ulike materialer (Waterhouse, 2021, s. 54). På grunn av leirens transformbare karakter kan det være et spennende materiale å eksperimentere med sammen med barna.

Den som skaper, går i dialog med materialet. Uttrykket som kommer ut av en slik prosess, er påvirket både av den som skaper, og materialet det skapes med. Selve den skapende handlingen er mellomrommet mellom den som skaper, og materialet det skapes med. (Waterhouse, 2021, s. 36).

James J. Gibson, en amerikansk psykolog (1979), introduserte teorien om *affordances* som handler om hvordan vi oppfatter omgivelsene våre på, og hvordan vi tar de i bruk (Fjørtoft, 2018, s. 190). Ifølge Gibson er *affordances* egenskaper ved omgivelsene som indikerer mulige handlinger eller bruksområder. Disse egenskapene blir oppfattet direkte av individet basert på deres kroppslige og sansemessige egenskaper. Med andre ord, *affordances* er ikke bare objektive trekk ved omgivelsene, men de er også avhengige av individets evne til å oppfatte og forstå dem (Fjørtoft, 2018, s. 190-191). Det at leire har den egenskapen med å være transformerbar, tilbyr den mange *affordances*. Det at den kan være plastisk gjør at barna kan forme den med hendene sine og få en umiddelbar respons. Dersom vi bruker snø som eksempel; dette er en *affordance* som inviterer til aktiviteter som å bygge snøhule, lage snømann, ake og gå på ski (Fjørtoft, 2018, s. 191). Leire ute i naturen kan også invitere til ulike typer aktivitet. Moe (2018) påpeker at det kan være spennende å oppdage leire utendørs som finnes i lokalområdet. Selv om det kan inneholde naturmaterialer som småstein, kvister og sand, egner den seg fortsatt til eksperimentering og skapende arbeid (Moe, 2018, s. 164).

2.1.2 Leire som sansemateriale

Moe (2018) hevder at sanseapparatet kan sees som en fargepallett, det fargepalletten blir mer fargerik jo flere sanseerfaringer en har. Dette innebærer erfaringer og opplevelser barn får gjennom sansene sine – berøring, lukt, hørsel, syn og smak (Moe, 2018, s. 162). Kjær (2018) forklarer at kroppen oppfattes som mer enn bare en fysisk kropp med armer, bein og hode – i et estetisk perspektiv er kroppen også et redskap for sansing og kommunikasjon (Kjær, 2018, s. 111). Som nevnt, er leire et materiale som kan endre egenskaper (Moe, 2018, s. 168). Det at den kan være knust til sand, flytende, plastisk eller keramikk gjør leire til et spennende sansemateriale å utforske sammen med barna.

2.2 Kroppen som subjekt

Merleau-Ponty, en fransk filosof, lanserte i 1945 en kroppens filosofi som *persepsjonens fenomenologi*. I denne filosofien fremheves kroppen som et subjekt som aktivt opplever og erfarer verden gjennom persepsjon (Løkken, 2013, s. 31). Med dette mente han at alt vi opplever i verden, alt vi ser, hører, føler og opplever, er basert på måten kroppen vår oppfatter verden på. Med andre ord, vi er ikke bare oppmerksomme på verden rundt oss gjennom våre sanser som syn og hørsel, men vi er også bevisst på vår egen kropp og dens interaksjon med omgivelsene. Det betyr at vi hele tiden er klar over vår egen tilstedeværelse i verden og hva vi gjør, samt hvordan ting påvirker oss mens det skjer (Løkken, 2013, s. 31).

«Fenomenologiens fokus er menneskekroppens opplevelser her og nå, enten vi er små eller store» (Løkken, 2013, s. 32). Kroppslig fenomenologi hos småbarn handler om hvordan de opplever verden gjennom sin kroppslige erfaring. Fredriksen (2013) forklarer hvordan begrepet kroppslighet har oppfordret til å se hele mennesket og hvordan kunnskap kan vises på ulike måter. Det handler om å se bort ifra tankegangen om at kunnskap er synlig gjennom verbalspråk og at tankeprosesser utelukkende foregår i hjernen (Fredriksen, 2013, s. 25).

Løkken (2013) beskriver en oppfatning av små barn som har endret seg. Tidligere ble de sett på som *ikke-sosiale* vesener frem til de var tre år, men i senere tid har vi innsett hvor mye samspill det er mellom barna og hvordan de forholder seg til en *flokkmentalitet* (Løkken, 2013, s. 32-33). Merleau-Ponty var bestemt på at barn var sosiale vesener allerede fra de var født (Løkken, 2013, s. 35). Dette synet på barn som subjekt er en stor kontrast til den tidligere tankegangen om små barn som ikke-sosiale vesener. Små barn kommuniserer godt med kroppen selv om de ikke snakker så mye enda (Løkken, 2013, s. 32). Sæbø (2017) skriver at kunstfagene kan bidra til at barnas identitet styrkes, samtidig som barnets sosiale kompetanse utvikles (Sæbø, 2017, s. 44). Vi ser derfor at kunstfagene kan være en ressurs for barnas helhetlige utvikling.

2. 4 Hundrespråklighet og de yngste barna

Hundre alltid hundre/ måter å lytte på/ å undres på og like på/ hundre lyster til å forundre seg og like/ hundre lyster til å synge og forstå/ hundre verdener å oppdage/ hundre verdener å finne opp/ hundre verdener/ å drømme fram. (Malaguzzi, som sitert i Carlsen, 2021, s. 84).

Alle barnehager som er inspirert av Reggio Emilias pedagogiske virksomhet, kjenner og har et forhold til det pedagogiske begrepet *barns hundre språk* (Carlsen, 2021, s. 84). Dette begrepet ble først formulert som en språklig metafor i diktet jeg har skrevet et utdrag fra i avsnittet over. Gjennom ulike utstillinger fikk metaforen et mer konkret innhold, da utstillingene viste hvordan barn uttrykker seg på mange måter om det som betyr noe for dem (Carlsen, 2021, s. 84). Carlsen (2021) forklarer at De hundre språkenes pedagogikk innebærer å anerkjenne og verdsette alle barns unike uttrykksformer samtidig som det legges til rette for en bred og grundig utforskning og utvidelse av deres kreative repertoar (Carlsen, 2021, s. 85). Videre hevder Carlsen (2021) at nøkkelen til å oppleve og forstå seg selv og verden på flere ulike måter, er gjennom variasjon og mangfold i ulike uttrykksformer. Dette til sammen vil skape mening og forståelse for barnet (Carlsen, 2021, s.86).

I Reggio Emilia er De hundre språkenes pedagogikk avgjørende, da den oppmuntrer hvert eneste barn til å uttrykke seg på måter som er nært knyttet til deres individuelle uttrykkskompetanse på det nåværende tidspunktet (Carlsen, 2021, s. 85). Greve (2022) forklarer hvordan synet på barn har endret seg gjennom tidene og hvordan det fortsatt er i endring (Greve, 2022, s. 117). Hun forklarer hvordan vi tidligere har sett på barn som *becomings* – som vil si noe ufullstendig som skal bli til noe annet enn de er i dag. Etter hvert endret tankesettet seg til at barn er *beings*, der barndommen er her og nå, og har en egenverdi (Greve, 2022, s. 117). I den senere tid har det vært økende oppmerksomhet rettet mot ideen om at barn er både kompetente og sårbare. De er, på lik linje med voksne, i stadig utvikling samtidig som de er til stede her og nå; de er både *becomings* og *beings* (Greve, 2022, s. 117). Det mest markante skillet mellom de yngste barna og resten av befolkningen ligger kanskje i deres begrensede ferdigheter innenfor verbalspråket. Små barn er mer avhengige av kroppsspråk, gester, lyder og mimikk for å kommunisere og uttrykke seg (Greve, 2022, s. 117). I lys av det Greve (2022) sier, kan vi få en forståelse for at det kan være vanskelig for de yngste barna å uttrykke seg, i et samfunn der verbalspråket har stort fokus (Greve, 2022, s.117). Da får vi også en oppfatning av hvorfor Reggio Emilias hundrespråklighet er viktig og spesielt for de yngste barna, slik at vi gir de flere måter å kunne uttrykke seg på.

2.5 Flyt

Den ungarsk-amerikanske psykologen Mihaly Csikszentmihalyi (1934-2021) er kjent for begrepet «flow» eller *flyt*. Professor i kunst og håndverk, Biljana C. Fredriksen forklarer

begrepet som en «tilstand hvor man er fullstendig oppslukt i det man holder på med» (Fredriksen, 2013, s. 58). Størksen (2018) beskriver flow som en tilstand der vi mennesker engasjerer oss i en aktivitet som vi liker. I denne tilstanden er utfordringene akkurat passe store, slik at vi kan utvikle oss, men samtidig ikke for store, slik at vi blir frustrerte (Størksen, 2018, s. 92). Nes (2018) hevder at flyt kan oppstå nær sagt hvor som helst og i denne tilstanden opphører selvbevisstheten, og man blir derfor ikke bevisst flytsonen før i retrospekt (Nes, 2018, s.375). Moe (2018) beskriver flow som «... en deilig gledelig sinnstilstand, som skjer når barnet er så oppslukt i en type aktivitet, at det glemmer seg selv». Videre understreker han at barn opplever, i større grad enn voksne, utfordringer med å holde en dyp interesse, samtidig som man skal unngå frustrasjon (Moe, 2018, s. 138).

2.5.1 Mikro-oppdagelser

«Mikro-oppdagelser er nye forståelser som oppstår når en person / et barn skaper mening i nye fysiske og sosiale kontekster» (Fredriksen, 2013, s. 126). Mikro-oppdagelser er små hendelser eller oppdagelser barn gjør i sin hverdag, som ofte kan virke små og ubetydelig for voksne (Fredriksen, 2013, s. 58). Disse oppdagelsene gir barn en følelse av mestring og styrker deres selvtillit. Dette bidrar til å motivere dem til å fortsette å utforske og vilje til å gjøre en innsats for å lære mer (Fredriksen, 2013, s. 139). Det er lett for voksne undervurdere viktigheten av disse små oppdagelsene, og ofte legger en ikke merke til dem, likevel er de helt essensielle for barns læring (Fredriksen, 2013, s. 140).

2.6 Barnehagelæreren med blikk for kunstfag

I rammeplanen for barnehagen står det at: «Personalet skal være lyttende og oppmerksomme på barnas ulike kulturelle uttrykk, vise respekt for deres ytringsformer og fremme lyst til å gå videre i utforskning av de estetiske områdene» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51).

Vi har alle ulike erfaringer og kunnskap knyttet til kunstfag, men Angelo skriver at barnehagelærere er kunstformidlere, uansett om vi vil det eller ikke, derfor viktig å være bevisst sin rolle (Angelo, 2019, s. 127). Dersom vi har et ønske om at barna skal delta aktivt i en pedagogisk praksis, er det avgjørende at barnehagelæreren er aktivt til stede og deltar. Interaksjon og samspill legger grunnlaget for at danning og læring kan skje (Letnes, 2018, s. 75). Det å skape sammen – være en tilstedeværende og aktiv pedagog er viktig for å engasjere barna og det legger et grunnlag for gode møter med kunstfag.

Når vi observerer barn ut fra et estetisk perspektiv, må vi ikke bare lytte til hva de sier, men også være oppmerksomme på kroppsspråket deres: hvordan de beveger seg, ansiktsuttrykkene deres, hva de gjør, og hvordan de reagerer på ting rundt seg. Det handler om å forstå hvordan barn uttrykker seg gjennom kroppen sin når de er i kontakt med omgivelsene sine (Kjær, 2018, s. 25). Som barnehagelærer er det derfor viktig å være til stede sammen med barna og legge merke til hvordan de kommuniserer med kroppsspråket. Dette kan gi verdifulle innsikter i barnas følelser, interesser og behov, og bidra til å tilrettelegge for meningsfulle dannelses- og læringsopplevelser.

3.0 Metode

I dette kapitlet skal jeg begrunne mitt valg av kvalitativ metode, prosessen rundt planleggingen av datainnsamling, utvalg av informanter, gi beskrivelse av gjennomføringen, hvordan analysearbeidet av informasjonen har gått, metodekritikk, og hvilke etiske hensyn jeg har tatt i min innsamling.

3.1 Valg av metode

I et forskningsprosjekt er det i hovedsak to metoder å velge mellom; kvalitativ eller kvantitativ metode. I kvalitativ forskning søker vi innsikt i sosiale fenomener ved direkte kontakt med deltakere gjennom intervjuer eller observasjon i feltet, samt gjennom analyse av tekst og visuelle uttrykk (Thagaard, 2018, s. 15). Kvantitative forskningsmetoder fokuserer på utbredelse og antall, og er kjennetegnet ved målbare resultater. Dette oppnås ofte gjennom spørreundersøkelser som gir tallresultater. På den andre siden vektlegger kvalitative metoder dybde og betydning i forskningen (Bergsland & Jæger, 2022, s. 28-30).

For min studie ses kvalitativ tilnærming som nødvendig for å undersøke hva som skjer når vi tilrettelegger for kroppslig og sanselig utforskning av leire. Fordelen med kvalitative metode er at vi kan fange opp opplevelser og meninger som ikke kan måles i tall eller statistikk (Dalland, 2020, s. 54).

3.1.2 Observasjon

I mitt forskningsprosjekt har jeg valgt å benytte meg av observasjon som metode, som inngår under kvalitative metoder. Thagaard (2018) bemerker at observasjon er spesielt nyttig for å få innsikt i dagliglivspraksis, mellommenneskelige interaksjoner og måten personer presenterer sine omgivelser på (Thagaard, 2018, s. 53). Tjora (2017) forklarer at vi kan ha ulike roller under en observasjon, og en av de er å være deltakende observatør, noe jeg tenkte ville passe best til mitt forskningsprosjekt. Dette innebærer at en deltar i aktiviteten og at deltakerne er klar over at forskeren er der for å observere (Tjora, 2017, s. 59). I mitt tilfelle vil ikke barna være klar over at jeg er der som en observatør, men foreldrene og ansatte på avdelingen er klar over formålet mitt. Jeg studerte prosessen og innhentet data ved å innta rolle som deltagende observatør. På den måten var jeg en aktiv deltaker, samtidig som jeg brukte meg selv for å forstå og analysere det som foregikk i feltet (Bergsland & Jæger, 2022, s. 38). En risiko med deltakende observasjon, er at man som deltakende i handlingen har stor sannsynlighet for å påvirke situasjonen (Frønes, 2019, s. 86). Under selve gjennomføringen av aktivitetene, men også i ettertid i refleksjon og analysearbeid, var dette noe jeg var bevisst.

For å innhente datamateriale skal jeg filme aktivitetene med et GoPro-kamera. Jeg valgte å gjøre dette, da jeg ønsker å være fullstendig til stede i aktiviteten og ikke benytte tiden på å skrive notater, da dette kunne bli forstyrrende for min oppmerksomhet. Det å benytte videoopptak gir meg også viktig informasjon om dialog, samtaler, mimikk og kroppsspråk. I deltakende observasjon forsøker en å skape et helhetlig perspektiv, samtidig som man ønsker å komme tett på barna for å kunne få med detaljer og sette seg inn i barneperspektivet, som kanskje ikke ville vært mulig med observasjon på avstand (Frønes, 2019, s. 86).

3.2 Planlegging av datainnsamling

3.2.1 Planlegging av datainnsamling

Da jeg skulle utarbeide hvordan aktivitetene skulle gjennomføres var jeg i kontakt med veileder, da han har gjennomført et lignende prosjekt med leire med en barnegruppe tidligere. Veileder hadde benyttet seg av et GoPro-kamera som verktøy i datainnsamlingen, da dette vil være en ressurs for fange opp interaksjonen sammen med barna. Løkken (2012) forklarer nyttigheten ved å bruke videoopptak i kunstbasert arbeid, da det er større fokus på det kroppslige og sanselige, kontra skrift eller tale (Løkken, 2012, s. 103). Planen var at jeg skulle ha kameraet på hodet, slik at det kunne følge mitt blikk i aktiviteten og hvordan jeg møter barna, samtidig som at barnas møte med leiren blir dokumentert. Likevel, da aktiviteten skulle gjennomføres, bestemte jeg meg for å sette opp kameraet på bordet slik at alle barna ble filmet samtidig. Dette opplevde jeg ville bli mer relevant for min problemstilling, da jeg får filmet reaksjonene og kroppsspråket til alle barna, samtidig som jeg får filmet meg selv og hvordan min rolle påvirker aktiviteten.

Frønes (2019) forklarer at i motsetning til andre observasjonsmetoder, krever ikke deltakende observasjon planlegging i forkant. Dette fordi det er en observasjonsmetode som oppstår spontant i barnehagehverdagen og er den som innhenter store mengder informasjon (Frønes, 2019, s. 86). Selve observasjonen krevde ikke planlegging, da videoopptaket ville gi meg materiale jeg kunne se tilbake på flere ganger. Likevel krevde gjennomføringen av aktivitetene planlegging. Jeg vurderte om det ville være mest hensiktsmessig å ha to eller tre aktiviteter i barnehagen, men konkluderte med at jeg ville få nok data av to gjennomføringer. For meg virket det interessant å gjennomføre to aktiviteter med store kontraster. Jeg var nysgjerrig på om og eventuelt hvordan barna ville utforske leiren på ulike måter, om de fikk

presentert den på ulikt vis. Den første dagen ønsket jeg å introdusere den på et «tradisjonelt» vis, der barna sitter på stoler rundt et bord og får hver sin klump med leire de kan få utforske. På dag nummer to ønsket jeg å ha leiren på gulvet, for å se om møtet med leire ble annerledes og om de brukte kroppen på annet vis for å utforske leiren.

3.2.1 Gjennomføring av aktiviteter

3.4.1 Dag 1

Den første dagen skulle jeg møte i barnehagen kl.09. Jeg hadde med leire, noen skjær og videokamera. Jeg ankom barnehagen et kvarter tidligere enn planlagt, noe som ga meg tid til å hilse på personalet og være med barna før selve aktiviteten skulle starte. Jeg, en ansatt og en student, som var i barnehagen på praksis, tok med de tre barna som skulle være med på prosjektet inn på rommet vi skulle være, mens de andre barna på avdelingen gikk ut. De tre barna (en gutt og to jenter) lekte på rommet og jeg satt opp kamerautstyret på en høy pult ved siden av bordet vi skulle ha aktiviteten på, slik at kameraet fikk et overblikk over alle som deltok. Jeg tok frem en stor pose med leire og satt den på bordet og spurte barna om de ville komme for å se. De satt seg på stolene og jeg begynte å dele opp leiren med ståltråd. De fikk hver sin klump og de begynte å utforske den. Det satt en voksen ved siden av hvert barn. Barna fikk kun leire til å begynne med, ingen redskaper. Etter en liten stund fikk de hver sin spiseskje og kunne benytte den om de ønsket.

3.2.2 Dag 2

På dag to, ankom jeg barnehagen litt tidligere enn planlagt, så jeg oppholdte meg sammen med barna. En ansatt fortalte at den ansatte som var med sist var forsinket, så aktiviteten ble litt utsatt. Jeg og studenten som var med sist, tok med barna som skulle være med på aktiviteten inn på samme rom og begynte å teipe søppelsekker til gulvet, da vi skulle utforske leiren på gulvet denne gangen. Barna ville hjelpe til med dette, og når søppelsekkene var på gulvet, bestemte vi oss for å sette i gang med aktiviteten, slik at vi skulle rekke der før lunsj. Jeg hadde leira på et bord og delte opp leiren i biter i ulike størrelser og disse plasserte vi på søppelsekkene på gulvet. Barna fikk beskjed om å ta av seg sokkene og fikk så utforske leira som de ønsket. Denne gangen helt uten redskaper.

3.2.4 Adgang til felten

Jeg tok kontakt med barnehagen ved at jeg ringte pedagogisk leder på avdelingen, som jeg har kjennskap til fra tidligere. Da hun fikk godkjennelse av ledelsen, og jeg av SIKT, leverte hun ut informasjon og samtykkeskjema til barnas foresatte. Etter vi fikk godkjennelse av foreldrene, gjennomførte vi aktivitetene.

3.3 Utvalg av informanter

Jeg foretok et strategisk utvalg, der jeg tok kontakt med en barnehage jeg har kjennskap til fra tidligere. Dette innebærer at jeg valgte informanter eller målgrupper som var hensiktsmessige, eller som hadde erfaringer og kunnskaper som var strategiske med tanke på problemstillingen (Bergsland & Jæger, 2022, s. 42). I denne barnehagen har jeg tidligere gjort noen aktiviteter med leire sammen med barna og tenkte det ville være interessant å komme tilbake for å fordype meg mer i temaet sammen med barna. Jeg opplever det som en fordel at jeg kjenner til barna og at barna kjenner til meg, når jeg skal gjennomføre en aktivitet. Thagaard (2019) argumenterer for at å ha tilknytning til kulturer man forsker på gir de beste forutsetninger for å få en forståelse av kulturelle mønstre (Thagaard, 2019, s. 78). Likevel, enten jeg er del av miljøet eller står utenfor det, er det viktig å definere min rolle i forhold til barna. Forskerens *posisjonerte* innsikt omhandler hvordan jeg posisjonerer meg i forhold til deltakerne, og hva jeg velger å fokusere på basert på mine egne erfaringer og perspektiver (Thagaard, 2018, s. 79).

3.5 Analyse

I alle ledd i et forskingsprosjekt er det viktig å ha problemstillingen i fokus (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44). Når jeg skulle analysere videoopptakene mine var problemstillingen min i sentrum og jeg forsøkte å finne ting som ville bli betydelige for å besvare denne.

Fremgangsmåten min ble å se gjennom videoopptaket flere ganger, samtidig som jeg noterte ned sitater, hendelser og interaksjoner som vil besvare problemstillingen: «*Hva skjer når vi tilrettelegger for kroppslig og sanselig utforskning av leire med de yngste barna?*». På denne måten fjerner jeg overflødig materiale og redusert datamaterialet, noe som er viktig for å kunne strukturere materialet før man kan sette i gang med selve analysen (Bergsland & Jæger,

2022, s. 45). Etter jeg hadde beskrevet hendelser, gikk jeg gjennom notatene mine og jobbet frem temaer jeg ville ha med i funn og drøftingsdelen.

En utfordring når man skal analysere og tolke, er å skille mellom egne tolkninger og det som faktisk ble sagt og skjedde (Bergsland & Jæger, 2022, s. 45). I denne oppgaven kommer jeg derfor til å gi en beskrivelse av det jeg ser på videoopptaket. Dette skal ha innrykk og stå i kursiv, noe som vil gjøre det lettere for leseren å forstå skillet mellom mine egne tolkninger av videoopptaket, noe som igjen vil gjøre forskningen mer transparent (Bergsland & Jæger, 2022, s. 45).

3.6 Metodekritikk

Reliabilitet og *validitet* er begreper som benyttes innenfor kvalitativ forskning (Bergsland & Jæger, 2022, s. 43). I kvalitative studier er *reliabilitet* knyttet til spørsmål om *pålitelighet*. Det omfatter om forskningen gjennomføres på en tillitvekkende måte, hvor pålitelig datamaterialet er, samt hvordan det samles inn, bearbeides, analyseres og tolkes (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44).

Det at jeg filmet gjennomføringene i barnehagen med videoopptak styrker reliabiliteten min, da jeg ikke er avhengig av notater jeg har tatt underveis eller at mine funn baserer seg på hukommelsen. Det at jeg kan se tilbake på videoene så ofte jeg ønsker, stoppe og spole, gjør at jeg får med små detaljer jeg ikke hadde fått med uten videoopptak. Selv om videoopptak kan bidra til økt pålitelighet, er det fortsatt mulig at min egen tolkning og analyse av opptakene kan være påvirket av personlige forutsetninger og perspektiver. Jeg var også innovertanket på å ha en medstudent eller ansatt som skrev løpende protokoll, men konkluderte med at den personen vil velge ut det en selv tenker er viktig, og vil heller ikke klare å få med seg alt, dermed ville mine funn være preget av hva denne personen tenker er viktig å skrive ned.

Videoopptak kan ha stor nytteverdi ved at den kan gjøre forskningen mer transparent da flere personer kan bidra med analyse og tolkninger (Løkken, 2012, s. 107). Selv om det hadde vært en fordel å kunne være flere som så på videoopptaket og jeg kunne diskutert med, er det spesielt strenge retningslinjer rundt barn og forskning, og for oppbevaring av materialet (Løkken, 2012, s. 109). Jeg valgte derfor å analysere videoene selv, men erkjenner at å analysere videoene med flere kunne bidratt til en mer omfattende analyse. Kameraets tilstedeværelse i rommet kan også endre dynamikken og oppførselen til barna og de voksne,

noe som kan påvirke resultatene. Videre kan det være utfordrende å fange opp alle relevante detaljer og nyanser i situasjonen selv med videoopptak.

I kvalitative studier er validitet assosiert med troverdighet og overførbarhet. Troverdighet innebærer blant annet vurdering av hvor godt en metode egner seg til å utforske det den skal undersøke (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44). Jeg vurderte å gjennomføre intervju sammen med en barnehagelærer eller pedagogisk leder for å innhente data fra de ansattes perspektiv, i tillegg til observasjonene. I samråd med veileder fant vi ut at det ikke ville være relevant for min problemstilling, da jeg ønsket å fokusere på hvordan de yngste barna utforsket med leiren og hvorfor vi burde jobbe med leire til *barnas* fordel. Bergsland & Jæger (2022) påpeker også at i enkelte tilfeller er observasjon den eneste måten å innsamle data om de yngste barnas atferd i barnehagen (Bergsland & Jæger, 2022, s. 36).

3.7 Etiske retningslinjer

Bergsland og Jæger (2022) presenterer tre hovedprinsipper forskeren burde forholde seg til når det gjelder ens etiske ansvar. Disse prinsippene er informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser (Bergsland & Jæger, 2022, s. 47).

3.7.1 Informert samtykke

I forkant av gjennomførelsen av aktivitetene i barnehagen, sendte jeg ut et informasjonsskriv og samtykkeskjema. Dette innebærer at det skal gis informasjon om prosjektets overordnede mål, det skal være tydelig at det er frivillig og at personen kan trekke seg uten at det får negative konsekvenser (Bergsland & Jæger, 2022, s. 47). I mitt tilfelle er mine informanter barn, noe som fører til at foreldrene til barnet må signere på det får lov til å delta i forskningsprosjektet. (Se vedlegg 7.1 Informasjon og samtykkeskjema).

Mitt prosjekt er godkjent av SIKT og jeg fikk tillatelse til å filme aktivitetene i barnehagen. Dette har foreldrene til barna gitt tillatelse til når de signerte samtykkeskjemaet, og det var derfor viktig at barn som ikke hadde samtykke fra foreldre ikke var i rommet da vi filmet.

3.7.2 Konfidensialitet

Konfidensialitet handler om at det ikke skal være mulig å avsløre deltakerne identitet i prosjektet, og spesielt i kvalitative studier er det viktig å sikre anonymisering, da det kan være

lettere å gjenkjenne historier (Bergsland & Jæger, 2022, s. 47). I mitt prosjekt benytter jeg meg av fiktive navn, men benytter meg av egentlig alder da det er relativt for hvordan barna møter leira og min problemstilling. Videoopptaket benyttes kun for datainnsamling og skal ikke benyttes i selve oppgaven. Videoopptaket oppbevares konfidensielt og slettes når oppgaven innleveres.

3.7.3 Konsekvenser

Løkken (2012) fremhever viktigheten av å ta hensyn til personer og ivareta respekten ovenfor deltakerne i prosjektet (Løkken, 2012, s. 109). Forskeren må vurdere hvilke konsekvenser det kan ha for deltakerne å delta i sitt forskningsprosjekt (Bergsland & Jæger, 2022, s. 49). For barna tror jeg ikke de vil oppleve noen andre konsekvenser enn at de fikk gjennomføre noen aktiviteter med leire. De er anonymisert og vil ikke kunne gjenkjennes i teksten.

Konsekvenser kan også handle også om deltakerne får noen fordeler av å delta i forskningsprosjektet (Bergsland & Jæger, 2022, s. 49). I dette tilfellet kan det være at mitt forskningsprosjekt kan bidra til ny kunnskap, ettertanke og refleksjon hos de ansatte (Bergsland & Jæger, 2022, s. 49). Det kan være at denne studien kan bidra til refleksjon av hvordan det jobbes med materialer i barnehagen og mulig det kan være en øyeåpner for hvorfor vi burde jobbe mer med leire i barnehagen.

Når man forsker på barn er det flere etiske hensyn som må tas. I mitt tilfelle kjente jeg til barna fra før av, noe som gjorde at de allerede var trygge på meg. Det at jeg lekte med de inne på avdelingen på forhånd, tror jeg førte til at aktiviteten med leire opplevdes som en naturlig aktivitet i barnehagen. Dersom jeg skulle gjennomført prosjektet med en ukjent barnegruppe, ville jeg gjort det samme, da jeg tror lek danner grunnlag for trygghet og gode relasjoner. Jeg valgte å ikke forklare barna at jeg var der for å forske og observere, da jeg ikke tror de vil ha forståelse for omfanget eller at det er viktig for å besvare min problemstilling.

4.0 Presentasjon av funn og drøfting

I dette kapitlet skal jeg svare på problemstillingen min gjennom fem temaer på bakgrunn av funnene som utpekte seg da jeg gjennomførte min analyse. Jeg skal presentere funn og tolkninger og knytte det opp mot teorien jeg presenterte i kapittel 2. Temaene jeg skal diskutere er *Å møte leire*, *Samspill med aktørene*, *Å være i flytsonen*, *Jeg klarer selv!* og *Pedagogen med blikk for kunstfag*. Disse skal temaene skal hjelpe meg å besvare problemstillingen; *Hva skjer når vi tilrettelegger for kroppslig og sanselig utforskning av leire med de yngste barna?*

4.1 Å møte leire

Da jeg skulle planlegge hvordan jeg skulle gjennomføre de to aktivitetene, ble jeg veldig nysgjerrig på å finne ut av hvordan barna møter et materiale når de får det presentert på to ulike måter. Jeg fikk lyst til å utforske hvordan de møter leira når de kan bruke hele kroppen på gulvet, kontra når de sitter ved et bord.

Det første møtet

To små jenter og en gutt setter seg ved bordet. Det sitter to voksne rundt bordet sammen med barna og jeg skjærer av biter av leire med en ståltråd. Barna får hver sin klump. De holder hendene plassert på bordet, rører forsiktig borti leira, men tar så hendene vekk. De søker blikkontakt hos de voksne. Jeg presser forsiktig min finger ned i leira og barna gjør det samme. «Oi!», sier gutten og skyver leira bort fra seg. «Æssj» sier en av jentene.

Det første møtet med et nytt materiale er alltid spennende. Hvordan vil barna reagere på dette? Synes de det er ekkelt? Er det godt å ta på? Hva smaker det? I dette tilfellet virket barna skeptiske på leira. Det kan virke som de oppsøkte kontakt og bekreftelse fra de voksne; de virker usikre på hva de skal gjøre med den. Idet jeg klemmer litt på leira sammen med barna, begynner de forsiktig selv. Når gutten sier «oi» for så å skyve leiren bort, får vi en umiddelbar respons på det første møtet hans med leira. Hvilke tanker fikk han da han kjente på den?

Leira er tung og kald, så jeg forstår godt om den kan oppleves som litt skremmende. Likevel, når det har gått litt tid og barna føler seg tryggere på materialet, virker det som at de opplever det som spennende. At leira er et plastisk materiale, gjør at barna opplever en umiddelbar respons fra materialet når de tar på det (Moe, 2018, s. 163). Barna bruker fingrene

til å presse hull i leira, de kaster den opp i luften og de smaker forsiktig på den. Barna modellerer med leira, som vil si at de trykker, klemmer, vrir og strekker. Det å modellere er den mest vanlige teknikken i møte med leire (Moe, 2018, s. 164).

Det andre møtet

Jeg legger leirklumper i ulike størrelser på søppelsekkene på gulvet og da peker en jente på leira og sier «leire!». To av barna setter seg på gulvet sammen med leira og deler leira i mindre biter ved å rive med hendene. Jeg setter meg sammen med barna og legger en klump med leire på foten til den ene jenta, «Hvordan føles det å ha leire på foten?», hun sier ingenting, men finner en bit leire som hun legger oppå den andre foten sin. Den andre jenta legger også en bit leire oppå sin egen fot og lager en liten grimase. «Var det kaldt?» spør jeg, «Kaldt.» får jeg tilbake.

I det andre møtet med leira viser barna en økt grad av selvtillit og nysgjerrighet i utforskningen av leira. Den usikkerheten de viste i tidligere virker å ha avtatt og barna tar større initiativ med leira. Nå befinner vi oss på gulvet og det ligger mer til rette for en kroppslig tilnærming til materialet, kanskje det kan ha en betydning for nysgjerrigheten til barna? I utdraget ser vi allerede hvordan barna får nye sanseerfaringer ved at de får kjenne på leira med føttene sine (Waterhouse, 2021, s. 142). Dette kan også ses i sammenheng med Merleau-Pontys filosofi om kroppen som subjekt (Løkken, 2013, s. 31). Jentene bruker kroppen for å kjenne på leira, men de er også bevisst sin egen interaksjon med materialet (Løkken, 2013, s. 31). – de kjenner at leira er kald. Oppdagelsen av materialer, utforskning og eksperimentering utgjør vesentlige deler av formingsprosessen hos de yngste barna. Gjennom disse prosessene utvikler de kunnskap og erfaring om de varierte egenskapene til materialene, noe som er avgjørende for deres kreative uttrykk (Waterhouse, 2021, s. 54).

En annen voksen kommer inn i rommet «Holder dere på med leire?», gutten tar en bit leire ut av munnen og sier «Nam, pølse!».

Affordances er de iboende egenskapene ved tingene rundt oss som inviterer oss til å interagere med dem på ulike måter, basert på våre sansemessige og kroppslige egenskaper (Fjørtoft, 2018, s. 190-191). Gutten putter leira i munnen, han bruker smakssansen for å utforske hvordan leira oppleves i munnen. Når han i etterkant sier «Nam, pølse!» har han gjort en assosiasjon hvor leira smaker det samme som pølse. Kan det ha vært fordi han har rullet

leiren til å se ut som en pølse? Her kan vi trekke inn affordances, hvor han interagerer med leira og former den til å være en pølse.

4.2 Samspill med aktørene

4.2.1 Samspill mellom barna

I rammeplanen for barnehagen står det at: «Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer og utforsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51).

«Wræææææ!» roper gutten som sitter mellom to jenter. Han har stukket en skje i leirklumpen og holder den over hodet. «Arghhh!» sier han videre for så å vifte rundt på skjeen med leire. Han slår den i bordet gjentatte ganger. De to jentene observerer han, for så å se på hverandre, og til slutt på de voksne som ler. Jentene smiler til hverandre.

Som nevnt i teorikapittelet var den franske filosofen Merleau-Ponty fast bestemt på at barn er sosiale vesener allerede fra fødselen av (Løkken, 2013, s. 35). Dette eksempelet illustrerer en interaksjon mellom barna, deres kroppslige uttrykk og den sosiale konteksten de befinner seg i. Gutten sin handling med leiren og skjeen fanger oppmerksomheten til de to jentene, som reagerer med en kombinasjon av overraskelse og usikkerhet. Deres gjensidige blikkontakt og smil viser en form for kommunikasjon og forståelse seg imellom, til tross for at de ikke utveksler verbale ytringer (Løkken, 2013, s. 32). Merleau-Ponty sin ide om barn som sosiale vesener blir tydeliggjort gjennom denne observasjonen, da barna her viser evnen til å tolke og respondere på hverandres kroppsspråk og handlinger. Jentenes usikkerhet over guttens roping og store bevegelser, kombinert med deres reaksjon på de voksnes latter, reflekterer deres bevissthet om den sosiale konteksten.

I forkant av gjennomføringene trodde jeg barna ville ha mest kontakt med hverandre i aktiviteten på gulvet. Likevel, i eksempelet over er det tydelig at det er et samspill mellom barna rundt bordet også. I etterkant får det meg til å vurdere og reflektere over hvordan aktiviteten kunne utfoldet seg dersom jeg hadde plassert barna annerledes rundt bordet. Kunne vi tilrettelagt på en annen måte, slik at det ble et enda større rom for samspill? Dersom de fikk

sitte ovenfor hverandre rundt et mindre, rundt bord, ville de sittede tettere og det hadde kanskje vært naturlig for enda mer interaksjon med hverandre?

4.2.2 Samspill mellom barn og voksne

Voksne har ofte en forventning til hvordan barn kan eller bør delta og uttrykke seg i en aktivitet, og disse forventningene kan føre til at vi overser ting som kan være viktige for barna (Kjær, 2018, s. 27). Som voksen under en aktivitet er det derfor viktig at man deltar aktivt og er til stede, da samspillet er viktig for barnas læring og dannelse (Letnes, 2018, s. 75).

Da jeg gjennomførte aktivitetene i barnehagen, var det tre barn, meg og to andre voksne til stede. I en travel barnehagehverdag er det ikke realistisk at det kan være like mange voksne og barn til stede samtidig. Likevel, tenker jeg dette er nyttig materiale for å se hvilken betydning voksenrollen har når vi tilrettelegger for barns kroppslige og sanselige utforskning.

Ved bordet

En jente sitter med en klump leire foran seg og en voksen sitter ved siden av henne. Jenta ser usikkert på leira og søker blikkontakt hos den voksne. Jenta løfter litt på armen og den voksne smiler til jenta og sier «Oi, skal vi kjenne på leira?».

Denne lille gesten der barnet søker kontakt hos den voksne med blikket, uten å si noe, kunne vært lett å overse dersom den voksne ikke er til stede. Som Greve (2022) påpeker, er det vanskeligere for de yngste barna å kommunisere i et samfunn der verbalspråket dominerer, noe som gjør at kroppsspråket til barnet blir spesielt viktig (Greve, 2022, s. 117). I samspillet mellom barnet og den voksne, er det tydelig at den voksne tar en aktiv rolle i å støtte barnets utforskning og møte med leira. Ved å oppdage barnets usikkerhet og søken etter bekreftelse gjennom blikkontakt, viser den voksne en sensitiv tilnærming til barnets behov – den voksne leser kroppsspråket til barnet. Gjennom å møte barnets usikkerhet med et smil og et åpent spørsmål, "Oi, skal vi kjenne på leira?", oppmuntrer den voksne barnet til å engasjere seg videre med leira på egne premisser. Denne responsen legger til rette for tillit og trygghet for barnet, der det skal få rom til å utforske som det selv ønsker. Gjennom dette samspillet mellom barnet og den voksne blir det tydelig at den voksne er tilgjengelig for barnet, og er villig til å utforske sammen med barnet. Den voksne blir en viktig ressurs for barnet i møte med nye erfaringer og utfordringer, og legger dermed grunnlaget for en positiv opplevelse for barnet.

4.3 Å være i flytsonen

Ved bordet

En jente holder en skje i høyre hånd. Hun bruker skjeen til å grave opp en bit leire. Med venstre hånd tar hun biten med leire av skjeen og legger den lille biten i en ny haug med leire ved siden av seg. Deretter tar hun opp en ny bit leire med skjeen og gjentar den samme prosessen om og om igjen.

I teorikapittelet presenterte jeg begrepet *flyt* som den ungarsk-amerikanske psykologen Mihaly Csikszentmihalyi (1934-2021) er kjent for. Fredriksen forklarer begrepet som en «tilstand hvor man er fullstendig opplukt i det man holder på med» (Fredriksen, 2013, s. 58). I dette tilfellet er jenta helt opplukt av prosessen med å bruke skjeen til å grave opp og flytte leire. Hun utfører de samme handlingene om og om igjen, og det er tydelig at hun er fullstendig fokusert på oppgaven. Dette kan tolkes som en indikasjon på at hun opplever en form for indre tilfredshet og glede i øyeblikket. I følge Moe (2018) er flytsonen en tilstand av behagelig sinnstilstand, der individet er så engasjert i aktiviteten at det glemmer tid og sted (Moe, 2018, s. 138). Denne tilstanden kan være verdifull for jenta, da utfordringene akkurat passe store, slik at hun kan utvikle seg, men samtidig ikke for store, slik at hun blir frustrert (Størksen, 2018, s. 92). Dette øyeblikket kan være viktig jentas læring og utvikling, da det gir rom for utforskning, kreativitet og en dypere forståelse av materialet. Kjær understreker at «Små barns gjentakende utforskning med nye gjenstander, materialer og kroppslig utfoldelse, gir den nye erfaringer» (Kjær, 2018, s. 57).

I forkant av gjennomføringen hadde jeg en hypotese om at barna ville være mest engasjert i leira når den ble presentert på gulvet. Jeg tenkte dette, da jeg trodde det ville bli mer interessant for barna, når de fikk det presentert på en mer utradisjonell måte. Likevel, når jeg var ferdig meg begge gjennomføringene satt jeg igjen med en følelse av at jeg hadde tatt feil. Når vi satt rundt bordet, ble vi sittende med leira i 40 minutter, men på gulvet måtte vi avslutte etter 20 minutter fordi barna ikke lenger var interessert. Når vi var på gulvet, var det mange distraksjoner rundt barna, noe som var med på fange oppmerksomheten til barna. Det ble mye mer spennende med en teiprull som lå på andre siden av rommet, eller leken i hjørnet. Her er det lett å tenke «Bordaktiviteten fungerte åpenbart best, det ble bare kaos på gulvet», men jeg synes det er viktig å stille seg kritisk til den tankegangen. Ja, barna var mer fokuserte og konsentrerte seg bedre rundt bordet, men hvorfor? Er det fordi barna var lydige og gjorde som de fikk beskjed om? Var det fordi vi voksne var i barnehøyde rundt bordet og var tettere

på det? Eller kan det ha vært fordi det var få distraksjoner? Uansett tenker jeg det er viktig å ikke bare stemple gulvaktiviteten som kaotisk. Ja, det var mer styr og det krevde mer av oss voksne å engasjere barna, men jeg tror opplevelsen for barna er ekstremt verdifull. I ettertid synes jeg det er spennende å se tilbake på og tenke over hva som kunne vært gjort annerledes. Dersom jeg hadde valgt et mindre rom uten så mange distraksjoner rundt, ville utfallet kanskje ha vært annerledes? Det jeg forsøker å formulere, er at jeg slår et lite slag for at vi skal bort fra den tradisjonelle bordaktiviteten, fordi det kan skje så mye spennende dersom vi tør å prøve noe nytt. Likevel ser jeg nytten bordaktiviteten har dersom det er mange barn. Kanskje oppleves bordaktiviteten som mer behagelig for barna også – da blir det kanskje lettere å holde fokus? Men er det fokus og konsentrasjon som er målet? Eller er det å gi barna frihet til å utforske på egne premisser? Det er vanskelig å bli enig med seg selv, men i rammeplanen for barnehagen står det i alle fall at barnehagen skal legge til rette for at barna «har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51).

4.4 Jeg klarer selv!

På gulvet

Jeg rullet kuler av leire i ulike størrelser. «Ball!» sier en gutt og peker på kulene jeg har laget. Han forsøker å gjøre det samme, men får det ikke helt til. Jeg viser han igjen, sakte, hvordan jeg gjør det og forklarer også med ord. Vi forsøker å rulle en ball, sammen, mellom begge våre hender. Etter vi har prøvd noen ganger, får han det til på egenhånd.

Moe (2018) forklarer om Tragetons sensomotoriske fase som gjelder barn i alderen ca. 0-2 år. I denne fasen utforsker barnet forskjellige materialer ved å bruke sansene og bevege seg. Til å begynne med vil barnet undersøke og omforme med lite motorisk kontroll, men gjennom gjentatte bevegelser vil barnet oppnå mer kontroll over materialet (Moe, 2018, s. 158). Ved at gutten fikk prøve gjentatte ganger, fikk han større forståelse for hvordan materialet reagerte på hans bevegelser, og hvordan han måtte gjennomføre bevegelsene slik at det ble en ball. Slik jeg tolker det i ettertid, hadde gutten en mikro-opdagelse der han endelig «knakk koden» for hvordan han skulle rulle baller. Tidligere i aktiviteten virket han litt uinteressert og vandret mye rundt, men nå ble han sittende lenge å lage baller. «Stor ball» og «liten ball» sa han. Fredriksen (2013) forklarer hvordan disse mikro-opdagelsene er med på å gi barna en følelse av mestring og gir de motivasjon til å utforske og lære mer (Fredriksen, 2013, s. 139).

Ved bordet

Etter ca. 20min rundt bordet krabber det ene barnet opp på bordet mot den store posen med leire. Jeg spør om han vil ha mere leire og han nikker. Han krabber helt bort til posen med leira. «Har du lyst til å være med? Vil du hjelpe meg med å skjære?» spør jeg. «Ja» får jeg tilbake. Ved hjelp av ståltråd med et håndtak av tre i hver ende, skjærer jeg av en liten bit med leire for å demonstrere hvordan man gjør det. Jeg gir gutten det ene håndtaket og holder i det andre selv og vi skjærer av en bit sammen. «Oi se her, du var med på å skjære den opp» sier jeg. Smilende svarer han «ja» tilbake. Vi gjentar dette en del ganger, men etter hvert klarer han det på egenhånd. Den ene jenta reiser seg urolig i stolen og observerer og smiler til gutten og peker mot leira.

Selv om dette var en aktivitet der barna egentlig satt på stoler rundt er bord, ser vi hvordan gutten får et behov for å bevege seg bort fra stolen. Kanskje han hadde lyst på mere leire? Kanskje hadde han lyst til å prøve å skjære leira som jeg gjorde tidligere? Eller kanskje han bare var litt rastløs og lei av å sitte på stolen? Når et barn begynner å krabbe på bordet, får jeg umiddelbart et instinkt som sier at det ikke er greit, og at han må ned fra bordet. Jeg tror flere ville fått den tanken, men i denne situasjonen – med så mange voksne til stede, hadde jeg lyst til å observere hva han kom til å gjøre videre. Dette kan ses i lys av Reggio Emilias pedagogiske begrep *barns hundre språk*, som handler om å verdsette barns unike uttrykksformer, samtidig som det legges til rette for bred og grundig utforsking (Carlsen, 2021, s. 84). Når gutten velger å krabbe opp på bordet mot leirposen, uttrykker han sitt ønske om å utforske og delta aktivt i aktiviteten på en mer direkte og kroppslig måte. Hans handlinger gir et uttrykk for nysgjerrighet og behov for å eksperimentere med materialet på egne premisser. Her kan vi trekke inn tankesettet om at barna er *beings* – de er subjekter som er til stede i sin egen kropp, og ønsker å utforske verden her og nå (Greve, 2022, s. 117).

I lys av Reggio Emilias pedagogikk og konseptet om barns hundre språk, er det viktig å verdsette og anerkjenne barns ulike former for uttrykk og kommunikasjon, inkludert deres kroppslige handlinger og bevegelser (Carlsen, 2021, s. 84). Dette inkluderer å tillate barna frihet til å utforske og interagere med omgivelsene på sine egne måter. Gutten ble sittende å dele opp leire i mange minutter og det er tydelig i både kroppsspråk og ansiktsuttrykk at han opplever mestring i det han gjør. I rammeplanen for barnehager står det: «Personalet skal være lyttende og oppmerksomme på barnas ulike kulturelle uttrykk, vise respekt for deres

ytringsformer og fremme lyst til å gå videre i utforsking av de estetiske områdene» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51)..

4.5 Pedagogen med blikk for kunstoffag

I arbeidet med kunstoffag i barnehagen er det viktig å være bevisst på de utfordringene som kan oppstå i en hektisk hverdag med begrensede ressurser og tid. Som påpekt av Fredriksen (2013), har man som pedagog ansvar for mange flere barn enn det jeg hadde i dette prosjektet, og i en barnehagehverdag vil det komme hindringer som kan stå i veien for det gode samspillet mellom deg og barna. Det er derfor avgjørende å være fleksibel og kunne improvisere for å gripe mulighetene som byr seg (Fredriksen, 2013, s. 180). Både i dette prosjektet, men også i tidligere praksisperioder, har jeg forstått viktigheten av å se de muligheter og tenke didaktisk. Dette innebærer å være åpen for det ukjente og våge å utforske nye tilnærminger til pedagogisk praksis.

Waterhouse hevder at man selv må være kjent med ulike materialer, teknikker og uttrykksformer for å lede gode skapende prosesser i barnehagen (Waterhouse, 2021, s. 175). På den ene siden er jeg enig i det Waterhouse påpeker her – for å kunne skape gode opplevelser med materialer sammen med barna, er det en fordel å kjenne til materialet, hvilke egenskaper det har og hvilke teknikker en kan bruke med materialet. Jeg opplever dette som viktig for å føle seg trygg i å lede skapende prosesser. På den andre siden tenker jeg også dette kan oppleves som en barriere eller en hindring for mange. Dersom en kjenner på et press om å kunne masse om et materiale, kan det bli en høyere terskel for å sette i gang med en aktivitet. Letnes (2018) understreker at læring og dannelse skjer gjennom interaksjon og samspill (Letnes, 2018, s. 75). Dette tenker jeg går begge veier – barna kan lære sammen med de voksne, men voksne kan også lære sammen med barn. Det å tørre å stå i det ukjente tror jeg er viktig for å skape plass til kunstoffagene i barnehagen. Vi kan ikke være best i alt, men viljen til å lære tar oss en lang vei. I rammeplanen for barnehager står det «I arbeid med fagområdet Kunst, kultur og kreativitet, skal personalet stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51). Det er nedfelt i rammeplanen at personalet skal tilrettelegge for undring, utprøvinger og eksperimentering – så hvorfor kan vi ikke da gjøre dette i fellesskap med barna? Det å ha en holdning der en kan være litt usikker, men villig til å utforske og lære om et nytt materiale, tror jeg vil være verdifullt – både for de voksne, men

også barna. Dette synes jeg førsteamanuensis og kunstpedagog Guri Lorentzen Østbye (2007) belyser fint. Hun kaller et kunstmøte en arena der aktørene trener på å være i uvisshet sammen med andre. Et kunstmøte blir på et vis en trening i å tørre å stå i det ukjente.

Som kommende barnehagelærer ønsker jeg å være en barnehagelærer som er bevisst min egen rolle. Som Angelo (2019) skriver; vi er alle kunstformidlere, uansett om vi vil det eller ikke (Angelo, 2019, s. 127), og jeg ønsker derfor å jobbe mot en bevissthet der jeg kjenner mine styrker, men også hva mine utfordringer i rollen er. Fredriksen (2013) understreker verdien av å utvikle en holdning der det å videreutvikle sin egen praksis oppleves som glede, og ikke mas (Fredriksen, 2013, s. 179). Det å utfordre seg som barnehagelærer å tenke «utenfor boksen» tror jeg vil berike hverdagen til barna, men også de ansatte. I møte med leire har man svært mange muligheter for å utfordre seg selv og for å lage spennende kunstmøter. Jeg tror blant annet det hadde vært veldig interessant å undersøke hva som skjer om vi benytter oss av leiren vi finner ute, eller om vi tar med leire vi egentlig bruker inne, ut.

5.0 Avslutning

I denne oppgaven har jeg hatt fokus på leire, som er et spennende materiale som kan brukes på mange forskjellige måter. Jeg har skrevet et teoretisk grunnlag, som jeg benytter for å støtte mine funn og drøftinger. Videoopptak fra barnehagen har gitt meg et verdifullt datamateriale som har hjulpet meg med å besvare problemstillingen min: «*Hva skjer når vi tilrettelegger for kroppslig og sanselig utforskning av leire med de yngste barna?*».

Dette er en relativt åpen problemstilling, da jeg fokuserer på hva skjer. Til å begynne med hadde jeg ordet *hvorfor* i problemstillingen min; «*Hvorfor skal vi tilrettelegge for kroppslig og sanselig utforskning med de yngste barna?*». Det er også et spennende tema å utforske, men etter jeg hadde gjennomført aktivitetene i barnehagen, syntes jeg det var mer interessant å fokusere på hva er det som faktisk skjer når vi tilrettelegger for kroppslig og sanselig utforskning. Begrepet *utforskning* blir begrenset innenfor de rammene en bacheloroppgave har. Å utforske vil vanligvis kreve lengre tid og det kan jobbes med gjennom et prosjektarbeid. Likevel kan denne oppgaven være en inngang for å utforske leire på flere måter.

Å fokusere på de yngste barna har vært viktig for meg og det har vært givende og lærerikt å se ulike tilnærming barn har i møte leire. Gjennom teoretisk forankring og praktisk utforskning har jeg undersøkt dynamikken mellom barna og deres interaksjon med materialet. Ved å rette fokus mot hva som faktisk skjer i disse situasjonene, har identifisert temaer som er viktige for barns kroppslige og sanselig utforskning. Jeg har valgt å fordype meg i temaene Å møte leire, Samspill mellom aktørene, Å være i flytsonen, Jeg klarer selv! og Pedagogen med blikk for kunsthøgskolen. Dette er temaer som ikke gir noe konkret svar, og det krevet heller ikke problemstillingen min, men de kan ha åpnet opp for videre utforskning og refleksjon rundt temaet. Noe av det viktigste jeg tar med meg fra denne oppgaven er formuleringen til Østbye (2007); Et kunstmøte en arena der aktørene trener på å være i uvisshet sammen med andre

Jeg håper denne oppgaven kan inspirere til å fortsette å utforske og utvikle praksisen innenfor kunst- og håndverksaktiviteter i barnehagen, med et spesielt fokus på de yngste barnas unike uttrykksformer. Avslutningsvis ønsker jeg å avsluttet med et sitat fra rammeplanen som jeg introduserte i innledningen min: «I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51).

6.0 Referanseliste

- Angelo, E. (2019). Hvorfor musikk? I M. Sæther & E. Angelo. *Barnet og musikken: Innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter* (3. utg., s. 117-135). Universitetsforlaget.
- Bergsland, M.D. & Jæger, H. (2022). Bacheloroppgaven. I M.D. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (2.utg., s. 15-50). Cappelen Damm Akademisk.
- Carlsen, K. (2021). *Reggio Emilia – atelierkultur og utforskende pedagogikk*. Fagbokforlaget.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal.
- Fjørtoft, I. (2018). Barn og bevegelse: Læring gjennom landskap. I E.B.H. Sandseter, T.L. Hagen & T. Moser (Red.), *Kroppslighet i barnehagen* (3. utg., s. 184-199). Gyldendal.
- Fredriksen, B.C. (2013). *Begripe med kroppen: Barns erfaringer som grunnlag for all læring*. Universitetsforlaget.
- Frønes, M.H. (2019). *Den observerende barnehagelæreren*. Fagbokforlaget.
- Greve, A. (2022). De yngste barna i barnehagen. I M. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (s. 116-122) Cappelen Damm Akademisk.
- Haugen, S., Løkken, G. & Röhle, M. (2013). Hvordan blir småbarnspedagogikk til? I S. Haugen, G. Løkken & M. Röhle (Red.), *Småbarnspedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (2.utg., s. 11-27). Cappelen Damm AS.
- Kjær, A. (2018). *Barn og estetisk praksis: Sanser, væren og læring*. Cappelen Damm Akademisk.
- Kunnskapsdepartementet (2017). *Rammeplan for barnehagen: Barnehagens fagområder*. Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Kvalbein, Å & Reienes, A-B.S. (2024). *Leire og keramikk: Håndbok for studenter og lærere*. Fagbokforlaget.
- Letnes, M. A. (2018). Barns estetiske erfaring, lek og læring. I N.S. Frisch & M.- A. Letnes & J. Moe (Red.), *Boka om kunst og håndverk i barnehagen* (s. 65-76). Universitetsforlaget.
- Løkken, G. (2012). *Levd observasjon: En vitenskapsteoretisk kommentar til observasjon som forskningsmetode*. Cappelen Damm Akademisk.
- Løkken, G. (2013). Toddleren som kroppssubjekt. I S. Haugen, G. Løkken & M. Röhle (Red.), *Småbarnspedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (2.utg., s. 31-44). Cappelen Damm AS.
- Moe, J. (2018). Kreativitet. I N.S. Frisch, M.-A. Letnes & J. Moe (Red.), *Boka om kunst og håndverk i barnehagen* (s. 129-151). Universitetsforlaget.
- Moe, J. (2018). Materialer, form og rom – inne og ute. I N.S. Frisch, M.-A. Letnes & J. Moe (Red.), *Boka om kunst og håndverk i barnehagen* (s. 155-195). Universitetsforlaget.
- Nes, R.B. (2018). Lykke som ressursbygger. I V. Glaser, I. Størksen & M.B. Drugli (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen: Forskning og praksis* (2.utg., s. 369-382). Fagbokforlaget.
- Størksen, I. (2018). Sosial utvikling. I V. Glaser, I. Størksen & M.B. Drugli (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen: Forskning og praksis* (2.utg., s. 79-107). Fagbokforlaget.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5.utg.). Fagbokforlaget.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3.utg.). Gyldendal Akademisk.
- Waterhouse, A.-H. L. (2013). *I materialenes verden: Perspektiver og praksiser i barnehagens kunstneriske virksomhet*. Fagbokforlaget.
- Østbye, G.L. (2007). *Barn + Kunst = Danning. Om å fabulere og filosofere i kunstmøter*. Gurilo Forlag.

7.0 Vedlegg

7.1 Informasjon- og samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet «Utforskning av leire med de yngste barna»?

Formål

Dette er et spørsmål til deg om du vil delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å utforske hvordan vi kan arbeide og utforske leire sammen med de yngste barna i barnehagen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får denne forespørselen fordi i jeg gjennomførte min praksisperiode i denne avdelingen. Dette er et tema jeg jobbet med under praksisperioden min og nå ønsker jeg å fordype meg i det i en bacheloroppgave.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole er ansvarlig for personopplysningene som behandles i prosjektet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at du tillater meg å gjennomføre aktiviteter med leire sammen med barnet ditt. Aktivitetene gjennomføres 2-3 ganger og vil bli tatt videoopptak av. Beskrivelser av barnet vil bli anonymisert i bacheloroppgaven. Videoopptaket skal ikke publiseres og skal slettes når prosjektet er ferdig. Det er kun student som har tilgang til videoopptaket.

Kort om personvern

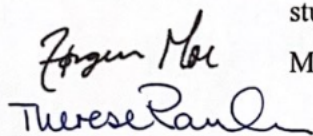
Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler personopplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Du kan lese mer om personvern under*.

Med vennlig hilsen

prosjektansvarlig

Jørgen Moe

Therese Paulsen

student

Malene Kleemann

***Utdypende om personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger**

Det er kun student som har tilgang på videoopptaket, og det vil være passordbeskyttet. Beskrivelser av barnet vil anonymiseres i bacheloroppgaven og videoopptaket skal ikke publiseres.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Dronning Mauds Minne Høgskole har personverntjenestene ved Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- å be om innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende,
- å få slettet personopplysninger om deg,
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Vi vil gi deg en begrunnelse hvis vi mener at du ikke kan identifiseres, eller at rettighetene ikke kan utøves.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 26.04.2024

Opplysningene vil da slettes.

Spørsmål

Hvis du har spørsmål eller vil utøve dine rettigheter, ta kontakt med:

- Veileder
 - **Jørgen Moe**
 - jmo@dmmh.no (73 80 52 08)
 - **Therese Paulsen**
 - tpa@dmmh.no (73 56 83 06)
- Vårt personvernombud:
 - **Tomas Christensen**
 - tch@dmmh.no (73 80 52 47)

Hvis du har spørsmål knyttet til Sikts vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt på e-post:

personverntjenester@sikt.no, eller på telefon: 73 98 40 40.

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Utforskning av leire med de yngste barna» og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- at mitt barn deltar i 2-3 aktiviteter med leire som vil bli filmet

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

7.2 Vurdering av behandling av personopplysninger

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer
247778

Vurderingstype
Standard

Dato
23.02.2024

Tittel
Bachelor om arbeid med leiere på småbarnsavdeling

Behandlingsansvarlig institusjon
Dronning Mauds Minne – Høgskole for barnehagelærerutdanning / Seksjon for kunst og håndverk

Prosjektansvarlig
Tomas Christensen

Student
Malene Kleemann

Prosjektperiode
01.02.2024 - 26.04.2024

Kategorier personopplysninger
Alminnelige

Lovlig grunnlag
Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 26.04.2024.

[Meldeskjema](#)

Kommentar
OM VURDERINGEN

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Vi har vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene, men husk at det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvilke databehandlere du kan bruke og hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.)

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!